

6. PRZEDSIĘBIORSTWA I JEDNOSTKI GOSPODARCZE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE MIASTA

/Załączniki Nr 10 -15/

W Krakowie w 1991 r. prowadziło działalność gospodarczą ok. 12.600 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON oraz było zarejestrowanych dodatkowo 45.570 zakładów prowadzonych przez osoby fizyczne.

6.1 Sektor publiczny

Sektor publiczny to jednostki stanowiące własność państwowe lub komunalne.

W 1991 r. w Krakowie funkcjonowało ok. 540 jednostek publicznych, z tego ponad połowa /279/ to przedsiębiorstwa państwowe, 59 to spółki skarbu państwa i państwowych osób prawnych, a 197 to jednostki komunalne.

Jednostki sektora publicznego stanowiły tylko 4,4 % wszystkich jednostek zarejestrowanych w systemie REGON, natomiast przypada na nie ok.80 % ogółu zatrudnionych i ok.85 % wielkości sprzedaży /w 6 działach gospodarki narodowej/. Najwyższa wartość sprzedaży jednostki sektora publicznego uzyskały w 1991 r. na działalności:

przemysłowej /ok.73 % całej sprzedaży/, budowlano-montażowej /ok.12 % całej sprzedaży/, transportowej /ok.2,3 % całej sprzedaży/ i handlowej /ok.2.3 % całej sprzedaży/.

Zaznaczyć należy tutaj, że w 1991 r. wystąpił smaczny spadek zatrudnienia w sektorze publicznym na rzecz sektora prywatnego, co szczególnie uwidoczniło się w handlu, gdzie jednostki sektora publicznego zatrudniały tylko ok.35 % ogółu zatrudnionych. Również w ciągu ostatnich miesięcy 1991 r. można było zauważyć spadek udziału sektora publicznego w sprzedaży ogółem, na rzecz sektora prywatnego.

6.2. Sektor prywatny

Sektor prywatny to jednostki: spółdzielcze, organizacji społeczno-politycznych, związkowych, prywatne i zagraniczne.

Jednostki zarejestrowane w systemie REGON

W 1991 r. w Krakowie funkcjonowało ok. 11.500 jednostek w sektorze prywatnym z tego ok.18 % spółki joint-ventures, ok.20 % to spółki prawa handlowego, ok.34 % to spółdzielnie oraz 13 zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości.

Stanowiły one 95, 6 % wszystkich jednostek gospodarki narodowej /zarejestrowanych w 1991 r. w systemie REGON/, natomiast przypada na nie ok.20 % ogółu zatrudnionych i ok.15 % wielkości sprzedaży /w 6 działach gospodarki narodowej/.

Najwyższe wartości sprzedaży jednostki sektora prywatnego uzyskały na działalności przemysłowej - 47,0 %, handlowej - ok.22 %, budowlano-montażowej - ok.15 %, i transportowej - ok.1,5 %.

Z porównania struktur i wielkości sprzedaży sektora prywatnego i publicznego w 1991 r. wyraźnie wynika wzrost znaczenia sektora prywatnego w gospodarce miasta, co szczególnie widać w handlu gdzie ok.60 % sprzedaży ogółem przypada na sektor prywatny,

- spółki joint ventures.

W 1991 r. nastąpił wyraźny wzrost ilości o ok.50 spółek joint-ventures, spowodowany zniesieniem przez nową ustawę o spółkach z udziałem zagranicznym obowiązku wpłaty przez udziałowca zagranicznego do kapitału zagranicznego spółki są. in.: kwoty dewiz w wys.50 tys. USD oraz ograniczeniem obowiązku uzyskiwania zezwolenia na utworzenie spółki do 5 branż i przypadku kiedy państwowa osoba prawna wnosi do spółki część majątku przedsiębiorstwa.

Krakowskie spółki joint-ventures reprezentują różne dziedziny gospodarki: od produkcji przemysłowej w różnych branżach, poprzez budownictwo, działalność naukowo-badawczą. po obsługę ruchu turystycznego i usługi gastronomiczne. Wspólnicy krakowskich spółek reprezentują różne kraje, lecz dominuje kapitał austriacki i zachodnioniemiecki.

- Przedstawicielstwa zagranicznych podmiotów gospodarczych

W 1991 r. w Krakowie działało 12 przedstawicielstw zagranicznych podmiotów gospodarczych. Tylko 4 przedstawicielstwa zgłosiły obowiązek podatkowy na 1992 r., jedno podlega likwidacji /od I.X.92 r./ a sytuacja pozostałych 7 nie została wyjaśniona organom skarbowym, Wszystkie przedstawicielstwa prowadzą działalność gospodarczą w zakresie handlu zagranicznego, większość reprezentuje kapitał niemiecki.

- zagraniczne przedsiębiorstwa drobnej wytwórczości

W 1991 r. w Krakowie działało 13 przedsiębiorstw zagranicznych drobnej wytwórczości /3 zawiesiło działalność, 2 zostały zlikwidowane, a 1 przekształciło się w filię/, Prowadziło działalność gospodarczą również 18 filii przedsiębiorstw zagranicznych mających swoje siedziby na terenie całego kraju, Liczba tych jednostek sukcesywnie maleje. Właściciele krakowskich przedsiębiorstw zagranicznych reprezentują różne kraje, najwięcej jest przedsiębiorstw niemieckich, amerykańskich i szwedzkich. Różnorodna jest działalność tych przedsiębiorstw, ale najwięcej funkcjonuje w przemyśle informatycznym i elektronicznym, spożywczym, tekstylnym i dziewiarskim oraz futrzarskim.

Prywatne zakłady prowadzone przez osoby fizyczne
/dane na podstawie Izby Skarbowej/

W 1991 r. w Krakowie nastąpił wzrost ilości prywatnych zakładów o ok.37 %, zatrudniających 87.922 osoby, a przeciętne zatrudnienie w zakładzie wynosiło 2 "statystyczne osoby". Małe zatrudnienie przypadające na 1 zakład wskazuje na niezbyt szeroką skalę działalności gospodarczej prowadzonej przez osoby fizyczne, stanowią jednak istotne źródło tworzenia nowych miejsc pracy. W strukturze branżowej prywatnych zakładów dominuje działalność handlowa - ok.38 % ogółu zakładów.

Również największy przyrost ilości zakładów i wzrost zatrudnienia wystąpił w 1991 r. w handlu. Wysoka dynamika ilości zakładów i zatrudnienia wystąpiła też w gastronomii, usługach niematerialnych i budownictwie, jedynie w przemyśle i transporcie nastąpił spadek zatrudnienia.

6.3. Handel

Na terenie Krakowa działalność handlową prowadzą jednostki gospodarcze o różnych formach własności, strukturze organizacyjnej, branżowej itp.

Wg szacunków w 1991 r. w Krakowie działało ok.42 jednostek handlu państwowego i 98 jednostek handlu spółdzielczego oraz 17.700 zakładów prowadzonych przez osoby fizyczne i spółki cywilne. Zatrudnienie w jednostkach państwowych i spółdzielczych wynosiło ok.6 osób na jedną placówkę a w jednostkach osób fizycznych 2 osoby na 1 placówkę.

W 1991 r. nastąpił spadek zatrudnienia w jednostkach handlu państwowego i spółdzielczego o około 12,5 %, natomiast w jednostkach handlowych osób fizycznych wzrost o prawie 90 %. Ogółem zatrudnienie w sferze handlu w 1991 r. wynosiło ok.57 tys. osób co oznacza wzrost w porównaniu z 1990 r. o 30 %.

Reasumując w jednostkach handlowych prowadzonych przez osoby fizyczne zatrudnionych było więcej osób aniżeli w jednostkach handlu państwowego i spółdzielczego.

W strukturze rodzajowej działalności handlowej osób fizycznych i dominuje handel obwoźny /ok.60 %/. Pozostała grupa podmiotów prowadzi placówki detaliczne stałe, sklepy, kioski, ciągi sklepowe, pawilony wolnostojące itp.

Charakterystyczną cechą jednostek handlowych jest postępujący od kilku lat zanik "czystości branż". Wynika to m.in. z dużej konkurencyjności na rynku i konieczności poszukiwania przez prowadzących działalność handlową najkorzystniejszej oferty rynkowej, gwarantującej utrzymanie się na rynku.

Wg stanu na koniec ub. roku funkcjonowało ok.6,600 sklepów różnych branż z tego aż 93 % to placówki prowadzone przez osoby fizyczne.

Działały również sklepy i hurtownie spółek prawa handlowego i innych osób prawnych, ale brak jest danych statystycznych w tym zakresie.

W porównaniu do 1990 r. w Krakowie nastąpił prawie 2-krotny przyrost liczby prywatnych sklepów. Zmiany strukturalne w sferze własnościowej sieci handlowej w mieście następują bardzo dynamicznie. Następuje szybka prywatyzacja jednostek pionu państwowego a także oddawanie przez jednostki spółdzielcze swoich placówek osobom fizycznym.

Obie te grupy jednostek straciły w 1991 r. ok. 350 placówek.

Nastąpiła znaczna poprawa w zaopatrzeniu sklepów, rozszerzeniu uległ asortyment oferowanych towarów. Wzrost liczby sklepów wpłynął korzystnie na poprawę warunków dokonywania zakupów przez mieszkańców jak i turystów.

Wskaźnik nasycenia powierzchnią handlową uległ zdecydowanej poprawie, w 1991 r. na 1 sklep przypada ok. 115 osób /np. w 1988 r. - 312 osób/.

Dostępność sieci handlowej-zwiększyła się również wskutek wydłużania czasu pracy placówek handlowych, uruchamianie sklepów całodobowych, czynnych w niedzielę i święta.

Dużym powodzeniem cieszyły się w ub. roku kiermasze okolicznościowe.

W 1991 r. Urząd Miasta zainicjował i zorganizował 6 kiermaszy handlowych t.j. z okazji Świąt Wielkanocnych, Dnia Matki, Dnia Dziecka, Roku Szkolnego, Dni Turystyki, św. Mikołaja, Świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku.

Łączne wpływy do kasy Miasta z tego tytułu wyniosły ok. 340 mln zł,

plac targowe

Na koniec 1991 r. w Krakowie funkcjonowały 23 place targowe z tego: 19 targowisk o profilu detalicznym, 3 targowiska hurtowe, 1 targowisko hurtowo-detaliczne.

Począwszy od marca ub. roku władze miasta podjęły działania mające na celu uporządkowanie funkcjonowania placów targowych w mieście. Działania te miały charakter wielokierunkowy, a w szczególności nakierowane były na:

1/ likwidację uciążliwego dla mieszkańców handlu na placach i terenach wokół nich, utworzenie dogodniejszych warunków handlu na targowiskach.

Efektom było m.in. zlikwidowanie targowiska hurtowego przy ul. Imbramowskiej i wzdłuż ul. Legnickiej,

Utworzenie nowych placów hurtowych - przy ul. Balickiej /teren bazy samochodowej KPTS/ i przy ul. Rybitwy /teren bazy samochodowej spółki "EFEKT"/. Powstało centrum handlowe na terenie Starej Tandety przy ul. Kapelanki.

Uporządkowano otoczenie Hali Grzegórzeckiej poprzez zlikwidowanie handlu na terenie parkingu oraz okolicznych chodnikach i jezdniach. Powyższe prace prowadzone były przy ścisłym współdziałaniu Urzędu Miasta i różnych instytucji np. Policji, Sanepid-u, Inspektoratu Weterynarii. PIH-u. Izby Skarbowej.

2/ Doprowadzenie do uregulowania statusu prawnego funkcjonujących targowisk prywatnych Targowiska; "TOMEX", "ELBUD", "SOL-HUT" i GTS "Wisła" rozpoczęły działalność bez załatwienia niezbędnych formalności.

Zostały opracowane regulaminy działalności w/w targowisk, które Rada Miasta zatwierdziła w grudniu 1991 r.

3/ Przekazanie nowym administratorom targowisk miejskich Powszechnej Agencji Handlowej.

Targowiska: Nowy Kłaparz. przy ul. Lea, przy ul. Rydla, przy ul. Estery, przy ul. Pilotów, przy ul.

Daszyńskiego, przy ul. Chełmońskiego, przy ul. Krzywdy, Na Pl. Na Stawach, w Rynku Dębnickim i na os. Złotego Wieku /ogółem 11 targowisk/ zostały przekazane do prowadzenia i administracji Spółkom Kupców z tych targowisk.

Spółki Kupców działają na targowiskach na podstawie umów dzierżawy i zezwoleń. Zostały opracowane w Urzędzie Miasta projekty nowych regulaminów działalności dla w/w placów targowych.

4/ Uruchomienie nowych targowisk

Zgodnie z Uchwałą Rady Miasta zatwierdzającą lokalizację istniejących placów targowych oraz przewidywanych do uruchomienia w 1991 r. podjęło działalność i nowe targowisko hurtowe produktów rolnych i artykułów spożywczych w Nowej Hucie koło Zajezdni MPK.

Aktualnie rozpatrywane są oferty n sprawie przejęcia i organizacji następujących placów targowych;

- przy ul. Sołtyśowskiej /proponowana branża - płody rolne/

- przy ul. Mierzei Wiślanej 8 /proponowana branża - artykuły rolno-spożywcze i przemysłowe/

- przy ul. Bulwarowej
- przy ul. Na Kozłowie
- przy ul. Imbramowskiej,

Prowadzane są również prace dot. wydawania zezwoleń na prowadzenia targowisk na osiedlach mieszkaniowych - przy ul. Białoruskiej, przy ul. Witosa i Beskidzkiej.

Rozważana są również możliwości organizacji targowisk: przy ul. Brodowicza /czasowa lokalizacja/, przy ul. Winiarskiego, przy ul. Nowosądeckiej oraz czasowej giełdy owoców i warzyw przy ul. Na Zjeździe 8.

Zostały również przygotowane warunki do stworzenia centrum giełdowego i wystawienniczego na terenie planowanej bazy MPK przy ul. Łokietka.

Wszystkie opisane działania porządkujące funkcjonowanie placów targowych w mieście /uporządkowanie terenów targowisk, aktualizacja stawek czynszu dzierżawnego, zintensyfikowanie kontroli itd./ naje na celu poprawę jakości oferowanych na targowiskach usług handlowych.

Ważne to jest zarówno dla mieszkańców miasta jak i wielu firm handlowych działających w mieście. Jednocześnie zwiększają się wpływy do kasy Miasta.

W 1991 r. wpływy z tytułu opłaty targowej wyniosły 13,4 mld zł czyli były 3,5 - krotnie wyższe niż w roku poprzednim.

6.4. Gastronomia

W 1991 r. w Krakowie prowadziło działalność gastronomiczną 1.088 zakładów.

Działalność gastronomiczna wymaga znacznie większego zaangażowania kapitału niż np. działalność handlowa. Preferencje podatkowe w 1991 r. obowiązywały tylko tych podatników, którzy działalność gospodarczą uruchomili, do końca 1990 r.

W przypadku działalności gastronomicznej "wakacje podatkowe" wynosiły 2 lata /z wyjątkiem zakładów z napojami zawierającymi powyżej 18 % alkoholu/.

Począwszy od 1 stycznia 1991 r. nowouruchamiana działalność gospodarcza przestała być preferencyjnie traktowana przez system fiskalny.

Z tego też względu dynamikę przyrostu sieci gastronomicznej, która w 1991 r. w Krakowie wyniosła 168,7 % należy uznać za bardzo wysoka. Proporcjonalny do wzrostu sieci zakładów gastronomicznych był wzrost zatrudnienia.

Liczba pracujących w tych zakładach na koniec ub. roku wynosiła 2940 osób.

W ogólnej liczbie prywatnych zakładów gastronomicznych przeważają /stanowią ok. 92 %/ zakłady niewielkie zatrudniające do 5 osób. Są to małe kawiarenki, bary, punkty tzw. małej gastronomii.

Duża liczba powstających małych lokali gastronomicznych jest zjawiskiem korzystnym, zarówno w aspekcie zaspokojenia potrzeb mieszkańców jak i w ramach tworzenia tzw. "infrastruktury" dla rozwoju turystyki.

Stopień koncentracji małych zakładów gastronomicznych w mieście jest bardzo zróżnicowany, najwięcej zakładów jest w śródmieściu - 367.

Obok zakładów gastronomicznych prowadzonych przez osoby fizyczne, funkcjonują placówki prowadzone przez spółdzielczość "społemowską", tj. PSS "Społem" - Nowa Huta, Gastronomiczno-Turystyczną Spółdzielnię "Społem", Handlową Spółdzielnię "Jubilat" i Handlową Spółdzielnię "Inowa".

Na koniec 1991 r. w/w jednostki prowadziły 74 lokale gastronomiczne, w tym: 16 restauracji, 9 kawiarni, 32 bary, 16 zakładów "Małej gastronomii" i 2 inne placówki.

Powszechnym zjawiskiem stało się oddawanie gastronomicznych lokali spółdzielczych osobom fizycznym, tylko w II półroczu ub. roku ubyto 19 placówek "Społem".

Bardzo ważne, ze względów społecznych stało się funkcjonowanie barów mlecznych, które aktualnie są najtańszymi placówkami żywienia zbiorowego.

Korzystający z usług barów mlecznych to przede wszystkim:

ludzie starsi, którzy są stałymi klientami, oraz studenci.

Liczną grupę stanowią też turyści, a ostatnio pojawiają się nawet całe rodziny.

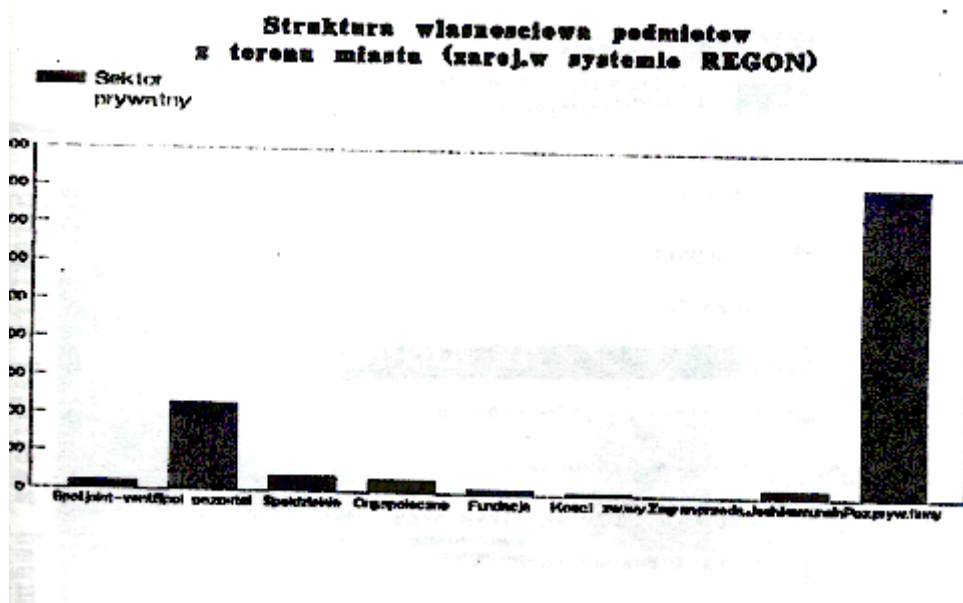
Dalsze funkcjonowanie już i tak niewielkiej liczby barów mlecznych, których w Krakowie było w 1991 r. tylko 14, stało się możliwe dzięki prowadzonej przez Władze Miasta preferencyjnej polityce lokalami użytkowymi, będącymi w zasobach PGM-ów.

Lokale zajmowane przez bary mleczne zostały wyłączone spod przetargów, a pozostawienie ich "w rękach" spółdzielczych gwarantuje tym placówkom dalsze istnienie.

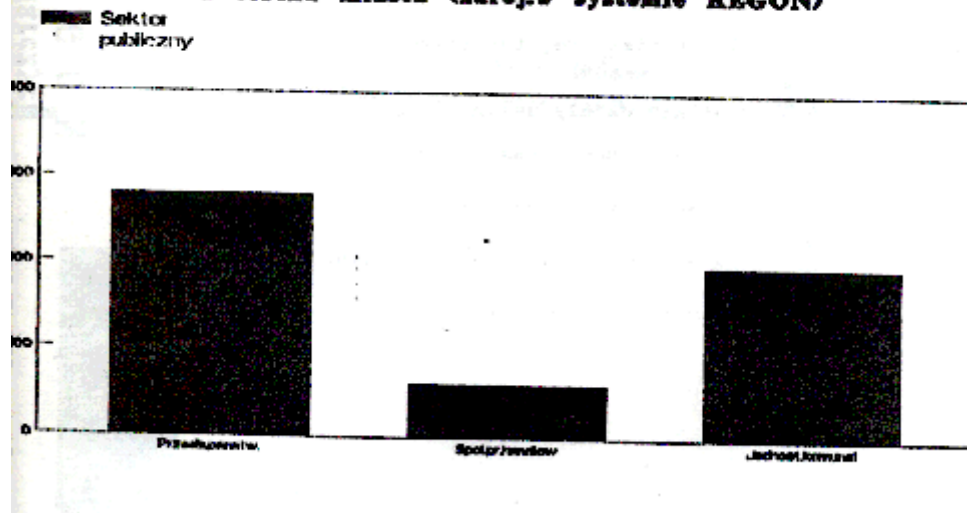
Uwzględniając działającą w 1991 r. w Krakowie sieć gastronomiczną, liczba mieszkańców przypadających na 1 placówkę gastronomiczną wyniosła ok.645 osób. Porównując ten stan, do lat ubiegłych można stwierdzić, że w Krakowie nastąpiło znaczne nasycenie siecią gastronomiczną.

W 1991 r. działalność gospodarczą w sferze usług prowadziło w Krakowie 9.679 zakładów prywatnych oraz kilkadziesiąt firm państwowych i spółdzielni z których największe to; CPN, POLMOZBYT, Metalgaz, KZU Renowacja, Sp-nia Pracy FOTOS, Pralnicza Sp-nia Pracy, KUSP Gromada, PHU Jubiler.

Wiele zakładów usługowych zmieniło swoje lokalizacje lub przebrzmowało się także z powodu wysokiego czynszu.

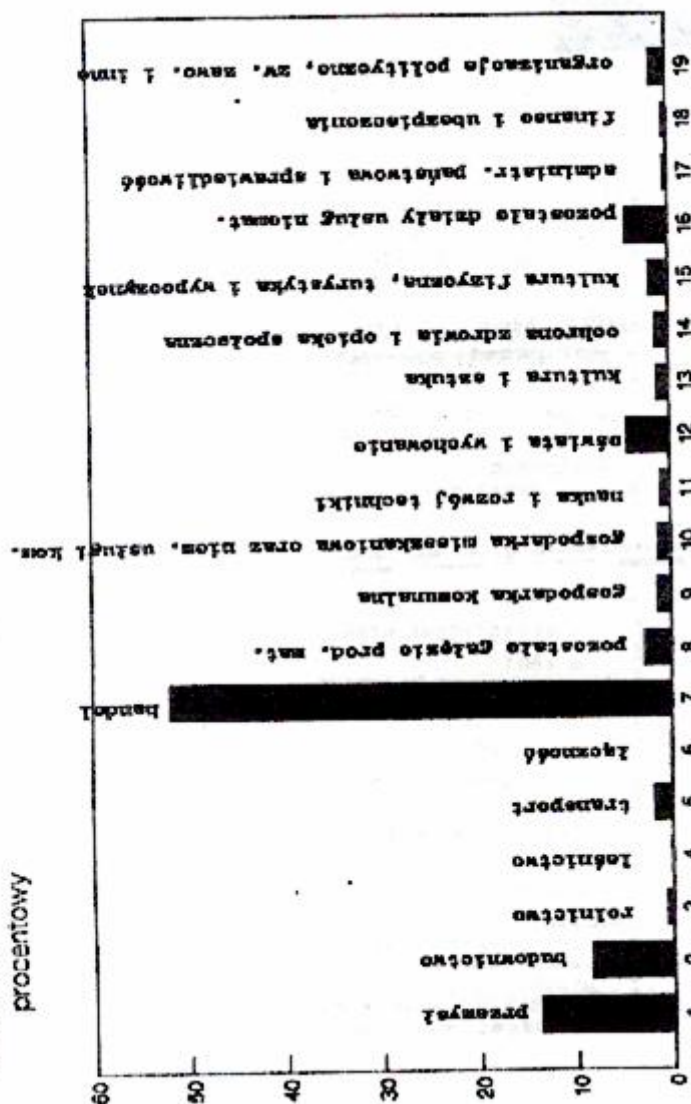
Struktura własnościowa podmiotów z terenu miasta (zarej. w systemie REGON)

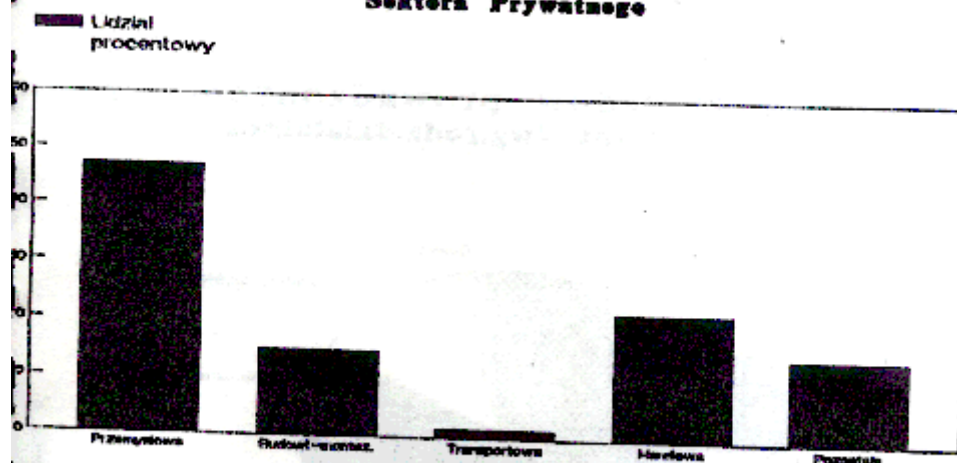
Struktura galeziowa podm. gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON

w 1991 roku.

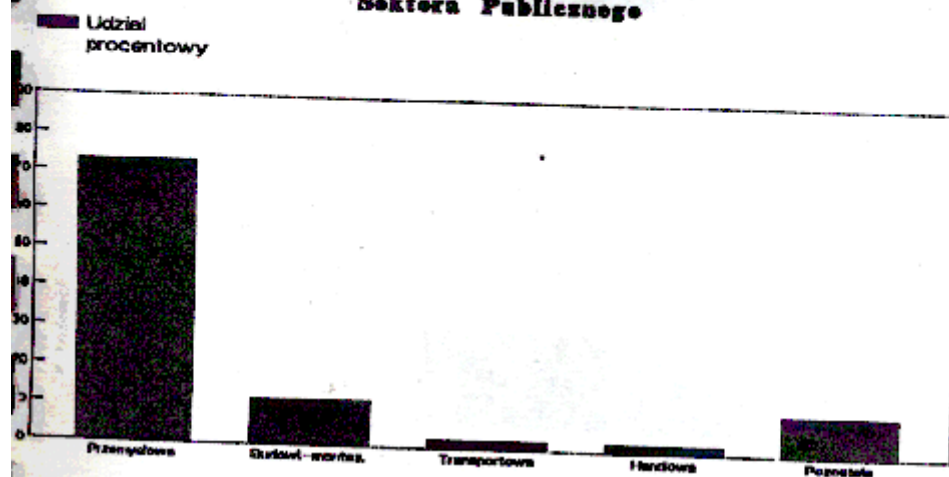
■ Udział procentowy

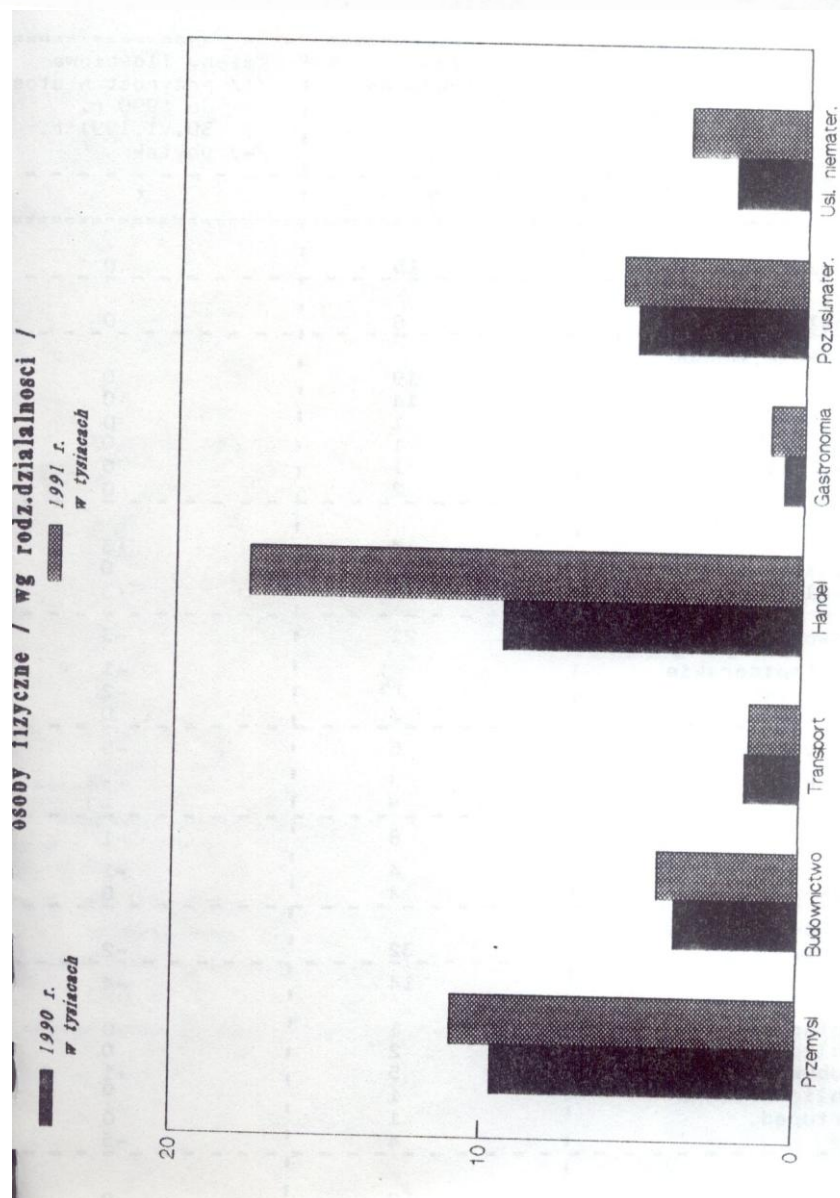
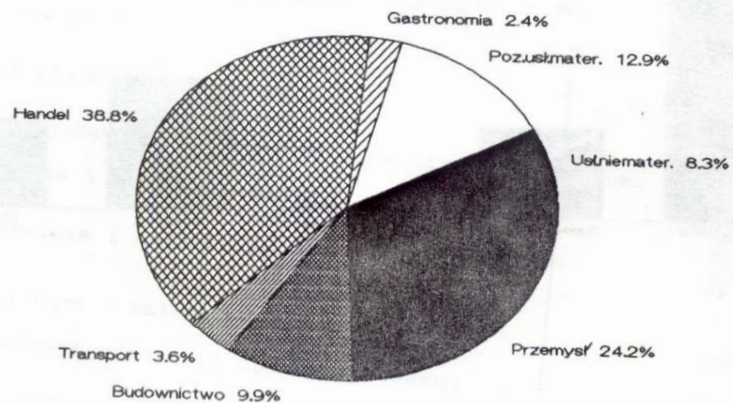
Struktura sprzedaży jednostek Sektora Prywatnego

Struktura sprzedaży jednostek Sektora Publicznego

Struktura zakładów prowadzonych przez osoby fizyczne /wg.rodz.działalności/

Ilość zakładów usługowych wybranych firm państwowych i spółdzielni

wyszczególnienie	ilość zakładów	zmiany ilościowe + przyrost w stosunku do 1990r. - ubytek
CPN stacje benzynowe	15	0
Polmozbyt stacje obsługi	6	0
M. Usługowa Sp-nia Inwalid razem	19	0
- parkingi	14	0
- z-dy motoryzacyjne	1	0
- z-dy napraw AGD	1	0
- z-dy napraw RTV	1	0
- z-dy fotograficzne	2	0
Metalgaz Sp-nia Pracy razem	4	+3
- z-dy napełniania butli gaz.	1	0
- usługi metalowe	3	+3
KZU "Renowacja" razem	21	-3
- z-dy stol. tapicer.	3	-1
- z-dy szklarskie	15	-2
- inne	3	0
Sp-nia Pracy Fotos - razem	5	-5
- z-dy usług ksero	1	-2
- z-dy usług foto	4	-3
DOMAR	8	-1
- z-dy napraw AGD	4	-1
- z-dy napraw RTV	4	0
Pralnicza Sp-nia Pracy punkty usługowe	32	-2
KUSP Gromada razem	14	-4
- usługi motoryzacyjne	1	0
- usługi wulkanizacyjne	2	0
- naprawa obuwia	1	+1
- usługi poligraficzne	1	0
- usługi ortopedyczne	1	0
- pozostałe	4	-5
PHU Jubiler - z-dy jubilersko - zegar.	2	0